

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Георги Асенов Арнаудов,
преподавател в Нов български университет,
професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство”,
за придобиване на образователната и научна степен „доктор“
по професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство”
с кандидат Росица Иванова Бояджиева-Вълева

Предложената ми за рецензия дисертация на Росица Иванова Бояджиева-Вълева е на тема **„Дуетът флейта-туба: изпълнителски възможности и репертоар“**. Това е един много ценен по своята същност текст, съдържащ изчерпателно изследване на музикално-изпълнителска практика. Ценен най-вече и поради факта че цялостната му идея и реализация имат основата си в интерпретаторската, творческата и концертната дейност на автора на доктората, който е член на един необикновен, великолепен камерен ансамбъл – дуото Росица Иванова Бояджиева-Вълева – флейта и Николай Темнисков – туба. Състав, който има малко подобни аналози в света – поне на мен са ми известни още няколко състава, като в България той впрочем е единствения по рода си. Дуото концертира активно в България и в чужбина, като се развива динамично и търси вече написан репертоар, но също така – а това намирам за изключително ценно – активира нови творчески идеи за написване на нови творби за този необичаен ансамбъл, нещо на което докторанта е впрочем основен генератор, с се справя отлично. Проблемът за функционирането на една такава камерна формация, от гледна точка на интерпретационни проблематики, наличен и новонаписан репертоар е значим, а изследването му и написването на такава дисертация приноси. В случая ние имаме налице едно обширно и богато на документален материал изследване, реализирано на основата на лична, достоверна

информация, на бележки, на лична документация, на интервюта проведени с автори. Това е една сериозна предпоставка изследваният в текста проблем да бъде приет като значим от научно-практическа гледна точка – като информация за изпълнителската проблематика в работата на конкретния състав, като достоверна фактология за наличния репертоар и най-вече като проекции и перспективи за бъдещо развитие.

Дисертацията е развита в рамките на един сериозен обем от 206 стандартни страници, като 198 стр. са основен текст, а останалите 9 стр. съдържат три приложения с материали към изследването отнесени към описание на творческо изпълнителската дейност на дисертанта по време на писането на дисертацията, както и информация по реализирани проекти. Дисертацията съдържа **Увод**, три глави озаглавени съответно: **глава първа: Дуетът флейта-туба**, **глава втора: Репертоар** и **Глава трета: Изпълнителски възможности**, **Заклучение**, **Приноси на дисертационния труд**, **Цитирана литература**. Към този текст са и гореспоменатите три приложения.

Целите и задачите на дисертацията са много точно формулирани още в увода, като те са отнесени към систематизирането на съществуващия „активен работен репертоар, който да служи на изпълнители, педагози, изследователи, композитори“. Ще си позволя да поздравя специално дисертанта за фокусирането на вниманието ѝ върху формулировката „активен репертоар“, нещо достатъчно важно по отношение на действащото в практика музикално творчество – като наследство и като съвремие. Нещо, впрочем достатъчно приносно и по отношение на осмислянето на мястото на съвременния музикален репертоар в днешния концертен живот. Задачите са отнесени до предпоставките за възникването и натрупването на репертоара за този състав, до издирването и събирането на нотния материал, както и на налична литература и изследвания по

проблема и най-накрая до един обемен структурен и интерпретационен анализ.

Обект на изследването на дисертанта е проучването на репертоара за изпълнителския състав флейта – туба, който включва както оригинално написани за състава творби, така и транскрипции на творби от световното музикално наследство. Дисертационният труд е разработен самостоятелно от докторанта и за това основно доказателство е факта, че написването му е резултат на щастливата възможност за съчетаване на изпълнителска и изследователска дейност. Както вече подчертах, дисертанта е един от членовете на българския дует Бояджиева-Темнисков е и един от генераторите на творческата дейност на състава, като в поредица от концерти е имал възможност да изпълни за първи път повечето от творбите анализирани в дисертацията, някои от тях написани впрочем специално за този състав. Те са общо 25 на брой, създадени от известни и значими със своето творчество български автори. Досега, в периода 2009 – 2016 съставът е реализирал за пръв път пред публика 20 от тези творби.

Тези възможности за директна работа с емпиричния материал, за вникване в композиционните и интерпретационните проблеми на отделните творби са разгледани в глава трета на изследването. Дисертантът е изпълнявал многократно всяка една творба, запознат е директно "от първо лице" с авторските изисквания към изпълнителите, наблюдавал е и е анализирал реакцията на аудиторията, при това при различни концертни изпълнения и различна среда. Това е дало стимул и основание да бъде осъществен един дълбинен и същностен анализ както на отделни творби, така и на самата изпълнителска природа на състава конкретизирани в изпълнителски проблематики и техники. Изборът за анализ е на конкретния сегменти от оригиналната литература за дуета, като по думите на автора са изследвани "някои аспекти на ансамбловото взаимодействие между двата инструмента."

Дисертанта е разгледал творби на дванадесет автора, като много точно е разпределил различните интерпретационни проблематики, като ги е групирал в три основни дяла: на такива които използват класически изпълнителски техники, на творби основани на българския фолклор и най-накрая на произведения, които изискват специфични и допълнителни, експериментални техники на звукоизвличане. Анализът ва всяка една от творбите е направен с изключителна опитност, с фин усет и най-вече с явната и видима обич на изпълнителя към неговия репертоар. Росица Бояджиева-Вълева е фокусирала аналитичното си внимание, като е описала стриктно отделните творби, история и контекст за написването им, позициите на отделните автори в музикалния ни живот, авторски виждания за творбата, интерпретационни бележки. Важна част от анализа са и бележки по отношение на различни изпълнителски аспекти, като ансамблови проблеми за намирането на различни звучности, изграждане на фразировка, работа с артикулация и метроритмични проблеми. Особено място е отделено на апликатурни проблеми, най-вече по отношение на партията на флейтата, като са коментирани различни видове преходи, предложени са различни методи на работа по преодоляването на трудни позиции, както и приноси идеи по отношение на различни грифове, включително нови, открити от дисертанта. Изследвани са и изпълнителски проблеми възникнали по времето на репетиционния процес, които визират както техники на изпълнението на творбите, така и работа с различни стилови елементи в тази така пъстра палитра от избрани творби. Всичко това ми дава основание да считам, че дисертанта притежава едно високо ниво на познаване на изпълнителските и творческите проблематики и те са абсолютно съответстващи на използвания в изследването емпиричен материал.

Текстът на дисертанта е основан на позовавания на голям и представителен брой автори, на текстове, които са отбелязани много точно

и коректно в приложения списък с използвана литература в частта **Цитирана литература** – общо 133 заглавия на кирилица и на латиница. В текста на дисертацията а всички те са указани много прецизно и точно.

В процеса на своето изследване дисертанта се е опрял на няколко метода - аналитичен, дескриптивен, сравнителен, наблюдение, херменевтичен, приети като основни за цялата дисертация, както и в конкретни случаи на диагностичния и дескриптивния метод, като например при разглеждането на изпълнителските проблеми и техники. Те са издържани логически и последователно в протежение на целия текст.

Росица Иванова Бояджиева-Вълева е систематизирала и извела осем основни приноса на своята дисертация с които аз съм абсолютно съгласен. Те се отнасят до факта че това е първото по рода си изследване в българското музикознание на такъв вид състав, на описанието на неговите изпълнителски практики, на първото у нас систематизиране на множество творби от световната и българската литература за този ансамбъл, както и до осъществения анализ на някои от тях. За особено приносно приемам извеждането на предложени методи за изпълнителска работа и открити грифове, които имат голяма научноприложна стойност. Систематизирането и извеждането на тези приноси са ясно доказателство, че дисертанта притежава високо ниво на музикално-теоретични знания и а работата му като интерпретатор и изследовател са доказателство за високо ниво на способност за самостоятелни научни изследвания.

Запознат съм изцяло с представеният ми от Росица Иванова Бояджиева-Вълева автореферат, който съдържа 48 страници, в които изключителна прецизно, сбито, точно и ясно са представени основните положения в текста на дисертационния труд и изведените приноси.

По време на работата си върху дисертацията Росица Бояджиева-Вълева е изнесла поредица от концерти с дуото, както и е участвала в престижни форуми на които е представила премиерни изпълнения на

специално написани за състава творби. Тя е взела участие и в различни научни конференции и форуми, на които е представила различни свои доклади по темата. Към темата на дисертацията са и пет нейни публикации в престижни издания сред които сборници с докладите на деветата и десетата научни конференции на докторанти с международно участие „Млад научен форум за музика и танц”, списание „Музикални хоризонти“, сборника на III-та Международна интернет-конференция „Музыкальная наука в едином культурном пространстве“.

Аз познавам лично от няколко години дисертанта, като съм посещавал концерти на този изключително любопитен и великолепен музикален състав. Следва да изтъкна изключителната неуморност и активност на г-жа Росица Иванова Бояджиева-Вълева както в нейните творчески търсения като изпълнител, така и като изследовател с разностранни интереси. Изследовател който целенасочено и активно свързва практическата дейност с научно-практичните търсения.

Росица Иванова Бояджиева-Вълева имаше прекрасната възможност да работи много активно със своя научен ръководител проф. Елисавета Вълчинова-Чендова д.н., която и оказва неоценима помощ в нелекото изследване, за което бих желал да я поздравя от сърце.

На основата на всичко това си позволявам да оценя високо текста на дисертацията, да поздравя специално автора за цялостната творческа и изследователска работа, която по своята същност е приносна за музикално изпълнителската практика и наука дейност, и **да предложи на уважаемото Научно жури да присъди на Росица Иванова Бояджиева-Вълева образователната и научна степен „доктор” по специалност 8.3. „Музикално и танцово изкуство”.**

София, 20.10.2016

Подпис:

доц. д-р Георги Асенов Арнаудов
(Нов български университет)